

ادامه از صفحه اول

گفت‌وگوی بین‌رشته‌ای برای گذر از بحران

هرچند طرح این مسائل با توجه به وضعیت عینی اقتصاد کشور مبنای علمی دارد، با توجه به شرایط خاص اجتماعی و سیاسی کنونی اجرای چنین سیاست‌هایی ممکن است به‌سادگی عملی نباشد؛ به همین دلیل برای ارائه راهکارهای مناسب با توجه به تجارب جهانی، مطالعات بین‌رشته‌ای و بررسی مسائل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی به‌طور هم‌زمان ضروری است. مناسب است دولت و به‌تبع آن وزارت علوم برای ایجاد فضای بحث و گفت‌وگو میان استادان در رشته‌های مختلف علوم انسانی برنامه روشنی تدوین کند و با ازمیان‌بردن نگرانی‌های واقعی با غیرواقعی استادان در ارتباط با طرح مسائل روز، دانشگاه‌ها را به نهادهایی فعال و زنده برای طرح مشکلات واقعی کشور تبدیل کند. در سال ۱۳۸۹، زمانی‌که سیاست خسارت‌بار پرداخت یارانه نقدی همگانی به اجرا گذاشته شد، از یکی از همکاران که سال‌ها بخش عمومی (بررسی سیاست‌های دولت و عملکرد بودجه) تدریس می‌کرد، پرسیدم آیا حاضر است در یک نشست عمومی این سیاست را بررسی کند؟ او پاسخ داد که نه حاضر نیست، چون در کشور ما هر بحث علمی شکل سیاسی به خود می‌گیرد. پاسخ او به‌طور غیرمستقیم این بود که فضا برای چنین مباحثی چندان امن نیست. شاید به همین دلیل باشد که برخی طرح‌ها برای ترغیب بروز اندیشه‌های خلاق عملاً خیلی زود به نشست‌هایی غیرخلاق و تکراری بدل می‌شوند. برای حل مشکلات کنونی کشور باید از همه امکانات بهره جست، اما متأسفانه تاکنون در عمل تلاشی در این زمینه نشده است. ایجاد پیوند میان نظام سیاسی، دستگاه اجرایی و مراکز علمی، ترغیب به طرح مباحث عینی و مشکلات کنونی کشور در دانشگاه‌ها، تشویق به بحث‌های بین‌رشته‌ای و ایجاد تحرک در میان دانشجویان و استادان دانشگاه، گام‌های مهمی در بهره‌گیری از تجارب جهانی در مواجهه با بحران‌ها است، وگرنه کشور در زمینه بهره‌گیری از منابع عظیم دانش این‌ناشته‌شده در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی ناتوان خواهد بود.

✽**عضویت علمی دانشگاه مازندران**

ادامه از صفحه ۲

رؤیاباوری در شاهنامه

آن سروش گودرز را خطاب قرار می‌دهد و می‌گوید: «اگر می‌خواهی از این تنگنارهایی یابی فرزند سیاوش، کیخسور را که در توران است، به ایران بیاور.»

چنان دید گودرز یک شب به خواب

که ابوری برآمد ز ایران برآب

بر آن ابر باران خجسته‌سروش

به گودرز گفتی که بگشای گوش

چو خواهی که یابی ز تنگی رها

وزین نامور مرگ نژ آذها

به توران یکی نامداری نو است

کجا نام آن شاه کیخسور است

گودرز چون از خواب بیدار می‌شود، فرزند پهلوان خویش، گیو را فرامی‌خواند و او را مأمور می‌کند تا به توران زمین برود، کیخسور را بیابد و به ایران بازگرداند و نکته مهم‌تر و اساسی‌تر اینجاست که گیو، رؤیای پدر را باور دارد و هفت سال تمام به‌طور ناشناس در جست‌وجوی کیخسور برمی‌آید و سرانجام آن جوان برآمدن را می‌یابد و با رنج بسیار به‌ همراه مادرش، فرنگیس به ایران بازمی‌گرداند. سر آن ندارم که به همه رؤیادیدگان شاهنامه پیروزم که سخن سخت به درازا کشد، تنها می‌نویسم که رؤیاهایمان را کوچک و بی‌ارزش بشماریم که حتما متضمن پیامی است؛ خواه از منظر فروید بنگریم یا از نگاه آن حکیم فرزانه توس.

خبر ویژه

محمدرضوانی فر:

شفافیت اولویت اصلی مدیریت جدید شستا است

● محمدرضوانی فر، مدیرعامل شستا، با اشاره به اینکه با استقرار وزیر جدید تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در آبان ۱۳۹۷ و به تبع آن مسئولیت این‌جانب در جایگاه مدیرعامل جدید شستا، از همان ابتدا «شفافیت» و ارائه اطلاعات بهنگام و قابل اتکا به‌عنوان یک برنامه اساسی در دستور کار قرار گرفته است. اظهار کرد: براساس این در همان روزهای اول فهرست همه اعضای هیئت‌مدیره منتشر و نیز صورت‌های مالی شستا در همان روزهای نخستین در دیوان محاسبات، برای نخستین بار دیوان محاسبات در حال استقرار در پراده‌ای از شرکت‌های شستا است. مدیرعامل شستا با اشاره به اینکه موضوع تحقیق و تفحص از شستا در مجلس شورای اسلامی در حال بررسی است، گفت: تمام مواردی که هم‌اکنون در موضوع تحقیق و تفحص مورد توجه است، مربوط به پرونده‌های سنواتی دوره‌های گذشته مدیریت در وزارتخانه و شستا است.

شرق: مرکز آمار یا بانک مرکزی، کدام‌یک باید آمارهای اقتصادی کشور را اعلام کنند؟ این سؤالی بود که سال گذشته جدال دو نهاد بزرگ تولید آمار در کشور را به همراه داشت و در نهایت با رای شورای عالی آمار کشور به نفع مرکز آمار ایران به پایان رسید. جدالی که اگرچه با پیروزی مرکز آمار همراه بود اما مشکلات زیادی را نیز برای فعالان و کارشناسان اقتصادی به وجود آورد زیرا در عمل باعث شد بانک مرکزی انتشار آمارهای اقتصادی را که به صورت هفتگی، ماهانه، فصلی و سالانه ارائه می‌کرد، متوقف کند تا بسیاری از کارشناسان و دستگاه‌ها را که با این آمارها سروکار داشتند دست خالی بگذار. این وضعیت در حال حاضر تا آنجا پیش رفته که «شرق» از طریق منابع آگاه مطلع شده حتی دستگاه‌های برنامه‌ریز نیز به دلیل عدم دریافت آمارهای لازم از سوی بانک مرکزی در انجام وظایف خود ناتوان مانده‌اند. آمارهایی که مرکز آمار عملاً توانایی لازم برای انتشار آنها را ندارد و بانک مرکزی نیز به دستگاه‌ها اعلام کرده هیچ آماری در اختیار آنها قرار نخواهد داد.

از دست رفتن مرجع معتدم

حیدر مستخدمین حسینی، اقتصاددان در گفت‌وگو با «شرق» درباره مشکل فعلی نظام آماری کشور، درباره تفاوت دو نگاه رایج به آمار می‌گوید: به طور کلی دو نگاه به آمار در کشور رایج است که در نگاه اول آمار از جنبه استراتژیک اهمیت دارد و بهره‌گیری از همین آمارها در بخش‌های مختلف اقتصاد است که پس از استخراج، به تحلیل و پس از آن به برنامه‌ریزی‌های مناسب منجر می‌شود. این نگاه به آمار که در برنامه‌های توسعه جاری است، در یکی، دو دهه اخیر زیر سایه نگاه دیگری به آمار قرار گرفته که آمار را نه به عنوان ابزاری برای برنامه‌ریزی، بلکه به عنوان ابزاری سیاسی مورد توجه قرار می‌دهد. در نگاه دوم به آمار، دولت‌ها سعی می‌کنند اگر درخششی در بخشی از اقتصاد با فرهنگ یا اجتماع وجود داشت آمارهای مرتبط با آن را منتشر و برجسته کنند و بهره‌برداری سیاسی لازم را از آن به عمل آورند. در این نگاه آمار یک الزام برای کمک به نظام برنامه‌ریزی کشور نیست و به همین دلیل است که سال به سال شاهد کاهش توجه به آمارها هستیم. مستخدمین حسینی درباره کاهش اعتماد عمومی به آمارها حتی نزد کارشناسان اقتصادی می‌گوید: از خودم شروع می‌کنم که به عنوان کارشناس اقتصادی در سال‌های اخیر کمترین تکیه را به آمارها انجام می‌دهم؛ به این دلیل که می‌بینم برخورد سیاسی با آمارهای اقتصادی صورت می‌گیرد و اگر دقت کنیم می‌بینیم که در تحلیل‌های اقتصادی دیگر کارشناسان هم استفاده و تکیه بر آمار کم‌رنگ‌تر شده است، امری که در دهه‌های قبل دیده نمی‌شد چون همواره اقتصاددان‌ها به آمارهای اقتصادی اعتماد داشتند اما امروز این‌طور نیست و این آسیب وارد شده است. این اقتصاددان با انتقاد از تصمیم اتخاذشده برای عدم انتشار آمارهای اقتصادی توس

اقتصاد

به دنبال برخورد سیاسی با داده‌های اقتصادی، ارائه آمار به دستگاه‌ها متوقف شد

آمارهای ممنوعه

کسب و کار در آیین رهبر

بانک مرکزی و انتشار برخی آمارهای اقتصادی توسط مرکز آمار به «شرق» می‌گوید: اشتباهی که دولت و تیم تصمیم‌گیرنده دراین‌باره انجام داد این بود که در نظر نگرفت آمارهای تولیدشده توسط بانک مرکزی کمترین میزان آلودگی و بیشترین دقت در تولید آمار را بین دستگاه‌های گوناگون داشتند و نیروهایی که در بانک مرکزی اینن آمارها را تهیه می‌کردند، دارای تحصیلات عالیه و تخصص لازم بودند و سعی می‌کردند در سطح بین‌المللی آمارهای قابل استناد منتشر کنند و به همین دلیل بود که نهادهای بین‌المللی، مثل بانک جهانی یا صندوق بین‌المللی پول هیچ‌گونه اعتراضی را به آمارهای بانک مرکزی مطرح نمی‌کردند و آن را کاملاً استاندارد می‌دانستند. حتی بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول آمارهای تولیدی بانک مرکزی را دریافت و در آمارهای خود منتشر می‌کرد و این سطح اطمینان از صحت و استاندارد آمارهای تولیدی بانک مرکزی را نشان می‌داد. اما با تصمیمی که گرفته شد، عملاً آمارهایی که مورد استفاده فعالان اقتصادی، نهادهای اقتصادی و دانشگاه‌های کشور بود دیگر در اختیار نیست. زمانی که به عنوان معاونت پارلمانی مسئولیت داشتم، در کمیسیون اقتصادی مجلس این سؤال مطرح بود که بانک مرکزی آمارهای اقتصادی را منتشر کند یا مرکز آمار و من پیشنهادم این بود که بانک مرکزی آمارهای سطح کلان را منتشر کند و مرکز آمار نیز آمارهای سطح خرد را و یکی از دلایلم همین اعتماد جهانی به آمارهای بانک مرکزی بود که می‌توانست ادامه پیدا کند زیرا در کشورها پیشرفته تهیه آمار را به نهادهای زیرمجموعه ریاست جمهوری نمی‌سپارند.

برخورد سیاسی با آمار

این اقتصاددان در توضیح نحوه برخورد‌های سیاسی با آمارهای

دلایل صفرشدن صادرات فراورده‌های نفتی به افغانستان تشریح شد

توقف کامیون‌ها در ۳ پایانه مرزی

استانداردی افغانستان با سازمان‌های مرتبط با

صادرات فراورده‌های نفتی در ایران است.

۴ از چه زمان توقف صادرات داشتیم؟

توقف صادرات به‌طور عمده از بعد از ایام نوروز اتفاق افتاده و حجم زیادی از فراورده‌های صادراتی به افغانستان از طریق پایانه‌های مرزی دوغارون، میل ۷۸ و میلک در تانکرها متوقف شده و عملاً تخلیه بار انجام نمی‌شود.

۴ آیا ارتباطی با افزایش قاچاق از این مرزها و توقف صادرات آنها وجود دارد؟

توقف صادرات به علت قاچاق صحت ندارد. چنین چیزی درباره محموله‌های گمرکی درست نیست. محموله‌ای که در گمرک اظهار می‌شود، صرفاً توسط تولیدکنندگانی اظهار می‌شود که پروانه بهره‌برداری و مجوزهای ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز را دارند. این تولیدکنندگان برای محصولات خود از نظر استانداردهای داخل کشور، گواهی دریافت کرده‌اند و بر آن مبنا صادرات را انجام می‌دهند که بالطبع نمی‌تواند به‌صورت مشخص قاچاق باشد. بررسی‌های فنی درباره این محصولات و نمونه‌هایی که در گمرک وجود دارد، انجام می‌شود. نتایج آن برای کارگروهی به اسم کارگروه تشخیص ماهیت ارسال می‌شود. در این کارگروه، جدیداً سامانه‌هایی مستقر کرده‌اند و در کنار آن، کارگروه‌های تجدیدنظری ایجاد شده که دقت بالاتر را در بررسی‌ها داشته باشند تا قاچاق از کنار این صادرات اتفاق نیفتد.

۴ تحریم‌ها این نگرانی را برای افغانستان ایجاد کرده که منجر به ایست تانکرها در سه مرز

سیستان و بلوچستان شده است؟

فعلاً موضوع صادرات فراورده به افغانستان مشمول تحریم‌ها حداقل از جانب افغانستانی‌ها نشده است. قراردادهایی که افغانستانی‌ها برای خرید فراورده‌ها منعقد می‌کنند، به این مفهوم

اقتصادی می‌گوید: برخوردهای سیاسی با آمارهای اقتصادی به این معناست که برای نیل به اهداف سیاسی، آمارهای اقتصادی به نفع یا ضرر دسته و گروهی تغییر کنند یا منتشر نشوند. مثلاً فرض کنید درباره آمار تورم وقتی ۲۹۵ قلم را چیدمان می‌کنند و هرکدام از این ۲۹۵ قلم را بر پایه متدهایی که علم آمار مشخص کرده در مدل قرار می‌دهند و به هرکدام وزن مشخصی می‌دهند، تغییر در وزن این اقلام می‌تواند آمار را مخدوش کند. مثلاً فرض کنید در وزن‌دهی اولیه مشخص شده است که هزینه مسکن ۳۰ درصد هزینه خانوار را شامل می‌شود، حال اگر هزینه مسکن پیوسته افزایش پیدا کند، افرادی که قصد مخدوش‌کردن آمار و تولید دلخواه آن را دارند، می‌توانند با کاهش وزن مسکن در سبید هزینه‌ها و افزایش وزن اقلامی که افزایش قیمت زیادی نداشته‌اند، نرخ تورم کمتری را در نتیجه نهایی به دست آورند. در دولت گذشته ما شاهد همین‌گونه اقدامات بودیم و حالا هم متأسفانه به جای اینکه یک چارچوب اصولی برای انتشار آمار در نظر گرفته شود، انتشار آمار از بانک مرکزی که از سال ۱۳۳۹ آمارهای اقتصادی را منتشر می‌کرد و به مرجع مطمئنی تبدیل شده بود، گرفته شده و به زیرمجموعه ریاست‌جمهوری منتقل می‌شود.

محاسباتی که اعلام نمی‌شوند

مستخدمین حسینی گمانه دیگری را نیز مطرح می‌کند و می‌گوید: بانک مرکزی قطعاً در حال حاضر محاسبات آماری را انجام می‌دهد اما نتایج آن را منتشر نمی‌کند و اگرچه خبر دقیقی در این باره ندارم اما گمان می‌کنم که هنوز بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول آمارهای لازم را از بانک مرکزی دریافت می‌کنند. این اقتصاددان در توضیح نتایج عدم انتشار آمارها توسط بانک مرکزی می‌گوید: مشخص است که برای پیش‌بینی وضعیت اقتصاد نیازمند سری‌های آماری هستیم و برپایه این پیش‌بینی‌ها برنامه‌ریزی صورت می‌گیرد بنابراین اگر آمار ارائه نشود، دچار اشکالات اساسی در برنامه‌ریزی خواهیم شد که مشکلات زیادی را در اقتصاد ایجاد می‌کند و نظام برنامه‌ریزی را به این سمت خواهد برد که بر مبنای آمار کیفی و باری به هر جهت و صرفاً شعارهایی مانند اینکه تلاش خواهیم کرد، کوشش خواهیم کرد، امیدواریم تورم را کاهش دهیم به کار خود ادامه دهد. ما هم اکنون شاهد هستیم وزارتخانه‌های مختلف آمارهای گوناگونی اعلام می‌دهند. برای مثال وزیر اقتصاد می‌گوید ارز صادرات این مقدار برگشته، بانک مرکزی آمار دیگری ارائه می‌دهد که اصلاً شبیه هم نیستند و این آمارهای متفاوت از دو رکن اقتصاد کشور ارائه می‌شوند. در دستگاه‌های دیگر هم همین وضعیت حاکم است و هر دستگاهی با تعابیر و متدهای خودش آمارهایی ارائه می‌دهد و حتی می‌بینیم که آمارهای منتشرشده درباره خسارت سیل اخیر نیز با یکدیگر همخوانی ندارند که همه اینها نشان می‌دهد در زمینه آمار با مشکلات اصولی مواجه هستیم.

خبر

اضافه‌برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی به کمترین حد رسید

● رئیس‌کل بانک مرکزی گفت: اضافه‌برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی به کمترین حد خود در چند ماه گذشته رسید. عبدالناصر همتی در گفت‌وگو با تسنیم اظهار کرد: با اقدامات انضباطی بانک مرکزی و همکاری بانک‌ها اضافه‌برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی به پایین‌ترین حد خود در چند ماه گذشته رسید. او تأکید کرد: در عوض مبلغ بین‌بانکی که همان قرض بانک‌ها به همدیگر است، در مقایسه با سال قبل بیش از دو برابر شده و به مبلغ ۷۰ هزار میلیارد تومان رسید که رکورد مهمی است. رئیس‌کل بانک مرکزی ادامه داد: اضافه‌برداشت، پول پر قدرت وارد جامعه می‌کند و تورم‌زا است؛ اما تأمین منابع از طریق بین‌بانکی هیچ‌گونه تأثیر تورمی ندارد.

استیضاح زنگنه کلید خورد

● جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با تدوین طرحی خواستار استیضاح وزیر نفت شدند. به گزارش تسنیم، جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در حاشیه جلسه روز گذشته قوه مقننه با تدوین طرحی خواستار استیضاح وزیر نفت شدند و در حال جمع‌آوری امضا برای آن هستند. این طرح استیضاح که در هفت بند تدوین شده، به شرح زیر است: هیئت‌رئیس محترم خواهشمند است در اجرای ماده ۲۲۱ آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درخواست استیضاح این‌جانبان از آقای زنگنه وزیر نفت به موضوع ذیل را برای رسیدگی به کمیسیون تخصصی ذی‌ربط ارجاع فرمایید:

محورهای استیضاح:

… مدیریت ناکارآمد و صدمه به کشور

… عدم تحقق قول‌ها و آنچه در برنامه آمده است

ازدست‌دادن بازار گاز منطقه و لطمه به منافع ملی کشور

از بین‌بردن زیرساخت‌های منابع انسانی وزارت نفت

… رهاکردن میادین مشترک برای کشورهای رقیب

… عدم تحقق افزایش تولید نفت طبق برنامه ارائه‌شده

… موضوع توتال، کرسنت، قرارداد پاکستان، عمان ترکمنستان و…

مدیریت مهندس زنگنه و تیم غیرنفتی که با حضور ایشان وارد وزارت نفت شده‌اند، باعث هدررفت منابع ملی کشور، خام‌فروشی، ازدست‌دادن بازار گازی منطقه، رهاکردن مخازن مشترک به همسایگان، حذف نیروهای کارآمد و به‌کارگیری دوستان خود شده است.

تخلفات خصوصی‌سازی از نظر دیوان محاسبات قطعی است

● رئیس دیوان محاسبات با اشاره به اینکه تخلفات خصوصی‌سازی‌ها از نظر دیوان احراز شده و قطعی است و تا شش ماه دیگر پرونده این تخلفات نهایی می‌شود، گفت: رأی دیوان محاسبات دراین‌باره تغییری نمی‌یابد. به گزارش تسنیم، عادل آذر با اشاره به اعلام برخی تخلفات سازمان خصوصی‌سازی در جریان فرانت تفریع بودجه سال ۹۶، گفت: مواردی که در صحن علنی مجلس درباره سازمان خصوصی‌سازی مطرح شد، رأی هیئت عمومی دیوان محاسبات را داشت؛ یعنی از نظر بخش حسابرسی دیوان این تخلفات محرز است. رئیس دیوان محاسبات افزود: معمولاً پس از فرانت خلاصه تفریع بودجه که در دی ماه فرانت می‌شود، پرونده‌ها نهایی و به داسرا ارسال می‌شود که درحال‌حاضر پرونده‌های خصوصی‌سازی‌ها نیز در حال ارسال به داسرا است. او با بیان اینکه مواردی از پرونده‌های تخلف همانند خصوصی‌سازی کشت و صنعت دشت مغان به استان‌ها مربوط می‌شد، ادامه داد: کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی جلسه‌ای برای رسیدگی به تخلفات خصوصی‌سازی‌ها برگزار کرده است تا براساس این گزارش تفریع بودجه سال ۹۶ درباره تخلفات خصوصی‌سازی‌ها را بررسی کند.

تشکیل معاونت بازرگانی در دولت مغایر با قانون برنامه ششم است

● عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس گفت: تشکیل معاونت بازرگانی نسخ صریح قوانین برنامه ششم توسعه و وظایف وزارتخانه‌های کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت است. محمدحسین فرهنگی، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، در گفت‌وگو با خبرنگار خبرگزاری خانه ملت، با انتقاد از طرح تفکیک وزارت بازرگانی از وزارت صنعت گفت: مدافعان این طرح، توسعه دولت را به معیشت مردم گره می‌زنند؛ درحالی‌که تصویب این طرح تبعات گسترده‌ای دارد.نماینده مردم تبریز، آذرشهر و اسکو در مجلس شورای اسلامی با اشاره به تأثیرات نامطلوب تشکیل وزارت بازرگانی در اقتصاد کشور، افزود: لغو قانون انتزاع وظایف بازرگانی بخش کشاورزی از وزارت صنعت و تجمیم آن در وزارت جهاد کشاورزی یکی از مشکلات تشکیل وزارت بازرگانی است. او اظهار کرد: براساس قانون انتزاع، توزیع بخش وسیعی از محصولات کشاورزی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفت و این وزارتخانه بدون واسطه توانست درباره کنترل واردات، صادرات و تنظیم بازار تصمیم‌گیری کند. پیش از ادغام وزارت صنعت و بازرگانی، وقت زیادی صرف هماهنگی میان اقدامات وزارتخانه‌ها می‌شد.